

Bir Ebeveyn Tecrübesi Üzerinden Dijital Çağda Çocuk Yetiştirmek

Aysun SEVİNÇ

Kurumsal İletişim Uzmanı, aysunsevinc@gmail.com.

ORCID 0000-0002-3479-6006

Giriş

Bu yazı, dijital çağda iki çocuk yetiştirmeye çalışan bir annenin tecrübesini yansıtmaktadır. Esasında bir süredir gündemimizde olan dijital hayat, pandemiyle birlikte metropolünden taşrasına teknolojiye en uzak ailelerin ve çocukların bile dünyasına bir daha çıkmamak üzere girdi. Teknolojinin “freni patlamış bir kamyon” sembolizmiyle ifade edilebilecek bir hızla üzerimize geldiği dijital çağda biz anne ve babalar, kişisel ve sınırlı tecrübelerimizi/deneyimlerimizi hesaba katmazsak çok da hazırlıklı değildik. Geride bıraktığımız 20. yüzyılda hızla gelişen teknolojiyle birlikte yeni bir toplumsal yapılanmaya gidilmesi ile beraber dijital olan her şey hayatımızı etkisi altına aldı. Bir neslin elinden düşürmediği atari oyunlarıyla, playstationlarla çocuğun dünyasına da giriş yapan dijitalizmin, şimdilerde oldukça karmaşık bilgisayar oyunlarıyla hayatımızdaki yerini iyice tahkim ettiğini söyleyebiliriz. Yapay zeka ve androidlerin günlük hayata katılımının tartışılacağı ve hatta yavaş yavaş eklemeli olduğu günümüzde ise artık oyunların da bir adım sonrası olan sanal gerçeklik, alternatif yaşam alanları olarak bizi metaverse dünyası ile karşı karşıya bıraktı.

Gazete, Radyo ve Televizyon Kuşağı

Gazete, radyo ve televizyon ile büyümüş bizim kuşak interneti bir bilgi kaynağı, Yeni Çağ'ın bir Ana Britanica'sı gibi ya da en kötüsü boş vakit doldurma, oyalanma aracı olarak kullanıyordu. Bir önceki kuşaktan itibaren de başlatılabilir belki ama daha çok da Z kuşağı adı verilen yeni nesille beraber, büyük oranda kullanıcıların internet ortamını bir eğlence kültürü metası, hoş vakit geçirme ve hatta sadece sosyalleşme aracı olarak kullandığını söyleyebiliriz. Bunun bir adım ötesi için ise var olmanın, ete kemiğe bürünmenin bambaşka bir boyutu da diyebiliriz. Daha açık söylemek gerekirse esasında internet hayatı, yeni kuşağın/neslin çoğunlukla sosyalleşebildikleri, kendilerini daha rahat ifade ettikleri bir ortam. Elbette bunda pek çok faktör etkilidir fakat şehir hayatının zamanla ve mekanla sınırlandırılmış kısıtlı sosyalleşme alanlarının bu noktada etkisi büyüktür diye düşünüyorum. Çocukların ve gençlerin sosyalleşmek, eğlenmek ve okul dışı zamanlarını değerlendirmek için internet ortamını daha ucuz, ulaşılabilir ve özgür bir alan olarak gördükleri muhakkak. Fakat burada biz ebeveynler için, özellikle de çocuklar söz konusu olduğunda, endişe yaratan şey, internetin tahayyülümüzün de ötesinde bir sınırsızlık ve belirsizlik alanı sunuyor olmasıdır. Kontrol edemediğimiz bu alana dair öğrenilmiş çaresizliklerimiz ise çoğunlukla yine medya ve sosyal medyadan bize ulaşıyor. Ebeveynler olarak önümüze düşen, gençler arasında bazen ölümle bile sonuçlanan challenge ya da oyunlara dair olumsuz içerikli haberler ne yazık ki endişe katsayımızı bir anda üst noktalara taşıyabiliyor. Bu manada mavi balina oyunu ve blackout challenge akımı yakın zamanda ölümcül sonuçları olan tehlikeli alanlara sadece iki örnek. Çocuklarımıza bu anlamda bir rehberlik hizmeti verecek kadar dijital alanı/internet dünyasını tanımıyor oluşumuz, bu alanın kolay ulaşılabilir ve kontrol edilemez olması ve arka planında özellikle çocuklar için olumsuz sonuçlar doğuran amaçlarla sistemin işlediği olasılığı, daha doğrusu zaten halihazırda kullanılabildiği bilgisi ebeveyn olarak bizi daha da karamsarlığa doğru sürüklüyor.

Sayıdığım nedenlerden de ötürü, dijital dünyanın kullanımı ile ilgili ebeveynler olarak çocuklarımıza bir yandan belli bir oranda da olsa özgür/serbest alan imkânı tanırken bir yandan da hem içeriğe hem süreye ilişkin sınır koyabilmek bazen zorlu bir işe dönüşebiliyor. Yine de hem dijital dünyanın göz ardı edilemez tehlikeleri hem de sosyal medya ve oyunlardaki riskler bizi sınırlar koymaya teşvik ediyor hatta zorunda bırakıyor. Çünkü az evvel de bahsettiğim gibi internet ortamı sunduğu fırsatlarla beraber çok büyük bir imkân iken büyük riskleri de beraberinde taşıyor. Bu yönüyle bize sürekli tetikte olmayı salık veren, teyakkuzda olmamızı gerektiren bir alan aynı zamanda.

Dijital Ebeveyn Olma Zorunluluğu

Söz konusu bu teyakkuz halini yaşayan iki çocuk annesi birisi olarak, kişisel tecrübelerimle birlikte dijitalleşmeyi kendi hayatımızda nasıl yönettiğimizi aktarmaya çalışacağım. Medya ve iletişim sektörünün iş alanlarında bulunan, hem baba hem de annenin iletişim fakültesi mezunu olduğu çekirdek ailemizde, aslında dijital dünya ya da teknolojik aletlerin şimdiye değin gereğinden fazla hayatımızda olduğunu söyleyemem. Daha ziyade iş hayatımızın idamesi için bir materyal vazifesi gördüler bizim için. Bunu da çocuk yetiştirmeye çalışan bir anne olarak hep bir avantaj olarak görmüşümdür. O nedenle insanların altı ayda bir cep telefonu yenilemesi, evlerinde sinema sistemleri kurmaları ya da nintendo gibi artırılmış gerçeklik ve çeşitli simülasyonlar içeren oyunlarla vakit geçirmeleri, benim de eşimin de hayatında hiçbir zaman bir kitaba, bir tiyatroya, sokak oyunlarına ya da yüz yüze temasa tercih edebileceğimiz seçenekler olmadı. Anne ve baba olarak seçimlerimizin aynı doğrultuda olması bizim için kolaylaştırıcı bir başlangıç oldu. İnternet, hayatımızda elbette hep oldu ama yukarıda da bahsettiğim gibi daha çok bilgiye ulaşma aracı, medya ve iletişim sektöründe olmanın gereklerini yerine getirme ya da şahsi düzeyde kendimizi ifade edebileceğimiz sınırlı ortamlar olmaktan öteye geçmedi. Dolayısıyla dijital dünya, küçük ailemizde özellikle pandemiye kadar süresini ve saatini bizim belirlediğimiz bir alan olarak kaldı. Ne var ki akıllı telefonlarla birlikte bu alışkanlığımız zaman içinde kısmen de olsa değişti.

Çocuklar hayatımıza girdiğinde (büyüğü 11, küçüğü ise 9 yaşında) ise genel olarak televizyon ve diğer dijital ekranlardan ilk yaşlardan itibaren onları mümkün olduğunca uzak tutmaya özen gösterdik. Bunda hem uzmanların bu konudaki uyarıları hem de yaptığım araştırmalar ve okumalarım etkili oldu elbette. Bebeklik dönemlerinde zorunlu haller dışında pek TV izlemediler. İkinci çocukla beraber kaçınılmaz olarak bazen (birisini uyuturken diğerini oyalamak amacıyla) Duck TV ve Baby TV gibi kanallara başvursam da genel olarak ekran süremiz hep çok kısa ve kısıtlı oldu. Cep telefonunu, 1-3 yaş arasında neredeyse hiç kullanmadılar. 3 yaştan itibaren ise kısmen ve kısa süreli izlemelere müsaade ettik ancak daha önceden ne izleneceğine karar vererek ve süreye sadık kalarak. Bununla beraber kısa bir dönem de olsa 3/4 yaşlarındayken kızımın telefonumu benden habersiz kaçırp perde arkalarına saklanarak Youtube'dan video izlemeyi başardığını es geçmek istemem. Yine de birçok ebeveynin tersine bu konuda çok fazla çatışma yaşadığımı söyleyemem. Ama bunda başarılı olmanın da ağır bedellerini ödedim diyebilirim. Bir kere hem çocuğa kaliteli zaman ayırma hem de evdeki rutini devam ettirme konusunun birbiriyle senkronize sürmesi gerektiğini ve doğüstü güçlerimiz olmadığını da hesaba katarsak ekstra bir efor sarf etmeden bunu başarmanın imkansızlığını vurgulamak isterim.

Odak Noktasına Oyun, Oyuncak ve Kitabı Koymak

Burada tercihinizi nereden yana kullandığınızı önem kazanıyor. Tertemiz bir evim, mutfakta üç çeşit yemeğim olsun dersanız, o sırada henüz 0-3 yaş döneminde, hiçbir rutini oluşmamış ve anneye hâlâ güvenli bağlanma döneminde olan insan canlısı çocuğunuzu bir ekrana kilitlemeden bunu başarmanız pek de mümkün görünmüyordu. Kişisel tecrübelerimden yola çıkarak çok rahat söyleyebilirim ki; çocuğun yaşından kaynaklı istek ve beklentilerini doğru anlayıp, ona zaman ayırıp, oyun kurmasına ortam sağlamak biz ebeveynlerin öncelikli sorumluluğu. Çocuğa oyun kurması için gerekli ortamı sağlamak, onlar için hayatın bir provası olarak en temel ihtiyaçları olan oyunu, hayatlarının merkezlerine almalarına imkân tanımak dijital hayatın esiri olmaktan kaçınmanın öncelikli bir yolu.

Aynı zamanda çocuğun duygu ve zihin dünyasını besleyecek yaşına uygun kitaplarla dünyasını zenginleştirmek de diğer bir önemli seçenek. Oğlum henüz bir yaşındayken ona kitap okumaya başlamıştım ve kısa sürede bir kitap okuma rutinimiz oluşmuştu. İlk olarak bol resimli ve az yazılı kitaplar doğru bir seçenek olabilir. Böylece kitaptaki hikayelerin çok daha fazlasını siz çocuğunuzla üretebilirsiniz. Kızım ise 5-10 kitabı birden kucaklayıp sabahın yedisinde “Anne oku, oku.” diye yanıma geldiğinde henüz iki yaşlarındaydı. Ama o aşamaya gelinceye kadar gündüz oyun arkadaşı olan ben, akşamları da çocuklara uygun kitaplar seçmek için sayfalarca sitede dolaşan ve ön okumalar yapan da bendim. Bu noktada her ay eve ciddi meblağlarda kitap almam için sınırsız finansman desteği veren eşimi anlamadan geçemem. Bu noktada sayıları ve nitelikleri giderek artan belediye ve halk kütüphanelerini de saymadan edemem. Tekrar konuya dönecek olursam, çocukla kaliteli zaman geçirme veya dijitalden uzak zaman geçirme anlamında kitabın çok önemli bir aktör ve alternatif olduğunu düşünüyorum. Oyuncak seçimi de hakeza aynı derecede önemli elbette.

Yaşanmışlıklar üzerinden konuyu biraz daha açmak gerekirse; ebeveynliğimizin ilk yıllarında, çocuktan daha hevesli olduğumuz günlerden bir gün, eşimin aldığı tren setini kurmasının ardından oğlumun hevesle raylarda giden trene her elini attığında, “Yapma, bozacaksın.” sözlerini gülerek hatırlarım. Halbuki bir çocuktan yolunda biteviye giden treni oturup izlemesini beklemek sanırım dünyanın en safiyane beklentisi olabilir. Neyse ki çocuklar zaten bir noktadan sonra zaman içinde yapılandırdığımız zihinlerimizi alt üst ederek kendi dünyalarını inşa etme sürecine giriyor. Yapbozlar, legolar ve blok oyuncaklar bu noktada sınırsız olasılıklarıyla sanırım en doğru seçenekler olarak öne çıkıyorlar. En azından çocuklu hayatımızda kendi tecrübelerimiz bizi bu noktaya ulaştırdı diyebilirim.

Ezcümle, çocuğun ilk yıllarında oyun ve kitap yeterince yer bulursa ve elbette en önemlisi çocukla olan bağ sağlıklı bir şekilde kurulabilirse ebeveyn de çocuk da farklı arayışlara girmez gibime geliyor. Kumanda ya da telefon ortalıkta yoksa ya da sizin elinizde değilse daha doğrusu çocuk buna çok maruz kalmıyorsa zaten gündemine de girmemiş oluyor ve bir çatışma objesi de olmuyor dolayısıyla. Ancak bu noktada sizin de eli telefonda, gözü ekranda ebeveynler olmamanız ya da en azından sınırları kendi hayatınızda da tatbik ediyor olmanız önemli. Burada da ebeveynlerin bir otokontrol sağlayarak farkındalık düzeylerini yüksekte tutmaları çok önemli. Örneğin yemeklerimizi genel eğilim olan TV karşısında (çok çok istisnai bir durum olmadığı surette) kesinlikle yemiyor olmak ve sofraya otururken telefonları beraberimizde yanımıza almıyor olmak bizim için bir aile kuralı.

Bununla birlikte, çocuklarla inatlaşmaya varacak kadar bir keskinlikte olmamakla beraber, belli süreyle sınırlı ve yaşlarına uygun olarak çocuk kanallarını ya da yapımları düzenli olarak izledikleri dönemler oldu (TRT Çocuk, Minika Çocuk, farklı belgesel programları ve hatta yemek programları). Ancak hep bir süzgeçten ve denetimden geçtikten sonra.

Bu konuda en büyük sıkıntıyı ise belki okul döneminin başlamasıyla beraber, daha doğrusu o korunaklı alan dediğimiz ev ortamından uzaklaşmamızla beraber yaşadığımızı söylemem gerekir. Daha doğrusu okul süreciyle birlikte bir bocalama yaşadık. Çünkü çocuk ev ortamında sadece belli bir televizyon kanalı, belli çizgi filmleri belli saatlerde izleyebiliyorken gittiği okul ortamında edindiği arkadaşlardan farklı TV kanalları, farklı çizgi filmler ve farklı dünyaların olduğunu farkına vardığında işte o iki fark arasındaki şeyi sorgulamaya başlıyor ve sıkıntılar da burada baş gösteriyor. Örneğin hayaletin ne olduğunu bilmeyen ve daha önce hiç duymayan çocuk Hayalet Avcısı çizgi filmini okulda izlemiş olarak eve geliyor ve siz bir dünya açıklama yapmaya çalışarak çocuğun korku ve endişesini gidermek için çaba sarf ediyorsunuz. Burada da, ebeveyn olarak bizlerin çocuğumuzun karşı karşıya kaldığı bu süreci sağlıklı yönetebilmeye odaklanmamız gerekti. Doğrusu ben bu noktada olabildiğince açık bir iletişimi tercih ettim. Zaman zaman merak duygularını tatmin için başvurdukları yöntemlerden kızımın gizli gizli Youtube’dan video açıp izleme eğiliminde olması buna iyi bir örnek. Ben burada va-

kayı olabildiğince doğal karşılayarak sezgisel ve anlık tepkiler vermek yerine, benim kontrolümde kısa seyirlikler sunarak ve eşzamanlı ya da sonrasında eleştirel okumalar yaparak izleme imkânı sundum. Çünkü izlediğimiz şeyler üzerine onların fikirlerini almak ve ne izlediklerine dair oluşacak farkındalık benim için çok kıymetliydi. Onlarla anlayabileceklerini düşündüğüm sadelikte konuşarak, yaşlarına uygun olmayan ya da tümüyle uygun olmayan içerikler hakkında her ailenin hassasiyetlerinin (sakıncalı gördüğü ya da görmediği şeylerin) farklı olabileceğini ve bizim başkalarının hassasiyetlerine göre değil kendi doğrularımızı kendi hassas noktalarımıza göre karar verebileceğimizi ısrarla vurguladım. Elbette yaşları itibariyle ekranla olan ilişkilerinin içerikten bağımsız olarak sınırlı olmak zorunda olduğunu da her fırsatta vurgulayarak. Medya okuryazarlığı bağlamında da düşünürsek eğer, izlediğimiz şeyin bize verebileceği zarar ya da sakıncalı şeyler noktasında öngörü sahibi olmak, üzerine oturup birlikte konuşmak, düşünmek ve sonra kararlarımızı yeniden gözden geçirmek izlenebilecek en doğru yöntem diye düşünüyorum ve bu şekilde davranmayı da sürdürüyorum.

Oğlum bir keresinde henüz ilkokul birinci sınıfta iken bir gün okuldan geldi ve okulda izledikleri hayaletli bir filmden bahsetti çok korktuğunu söyleyerek. Elbette acemi bir veli olarak önce sınıfta neden saatlerce film izlendiğine bir anlam veremedim. Çünkü bence okul film izleme yeri değildi. Kaldı ki henüz 7 yaşındaki çocukların izlediği filmler de çok özensiz, düşünülmeden yapılmış seçimlerden ibaretti. Bir başka gün de oğlum Amir Khan'ın hayli travmatik sahneleri olan süre olarak da oldukça uzun filmi "Her Çocuk Özeldir"i izlediklerini söyleyince şaşkınlıkla öğretmenden bir görüşme talep etmek durumunda kaldım. Öğretmenle bu konu özelinde bir saate varan konuşmamızın sonunda ortada bir kötü niyet olmamakla birlikte bir cehaletin söz konusu olduğu açığa çıktı. Öğretmenle konuşmamız, eğer bu şekilde çocuklara film izletmeye devam edecekse ki, 35 kişilik sınıfta öğretmenin de arada bir nefes almak amacıyla mola maksadıyla film açtığı ortaya çıkınca, film seçimlerinde kendisine seve seve yardımcı olabileceğim, hatta filmi dahî tedarik edebileceğim vaadimle sona erdi. Nitekim sonraki günler öğretmene birinci sınıf öğrencilerin izleyebileceği türden 50 filmlik bir liste hazırlayıp ilettim. Böylece soruna nispeten bir çözüm bulabilmiştik. Ancak teknoloji ve özellikle de medya konusunda öğretmen gibi muhatabınızın gerçek olduğu durumlarda çocuğumla ilgili karşılaştığım sorunları/sıkıntıları çözmek biraz daha kolayken dijital alanda işin biraz daha karmaşık olduğu açıktı.

Sözünü ettiğim ve örneklendirdiğim açık iletişim yöntemini okul ortamında arkadaşlarından duyarak öğrendiği dijital oyunlar için yani bilgisayarlara, telefonlara yüklenen oyunlar için de uygulamaya çalıştım. Ancak ilk başlarda hiç bilmediğim hatta tümüyle yabancı olduğum bu dünya beni oldukça tedirgin etti. Kişisel olarak hiçbir zaman ilgi odağıma girmeyen fakat çocuğumun muhtemelen sosyalleşme sürecinde kendini ait hissetme içgüdüleriyle peşine düştüğü merakla hissettiğim tehlikenin arasında sıkışıp kalmış gibiydim. Careyi bu anlamda güvendiğim bir iki yakın dostumun tecrübelerinden istifade etmekte buldum ilk başta. Onun kendi çocuklarında tecrübe ve tavsiye ettiği TRT Çocuk bu anlamda ilk tecrübemiz oldu bizim de. Peşinden küçük yaşlara hitap eden yapboz, boyama tarzı oyunların olduğu uygulamalar ya da araba yarışı gibi oyunlar geldi. Ama zaman içinde bahsettiğim okul sürecinde çocuklar arasında son derece yaygın olarak oynanan çok popüler oyunlar da hayatımıza girmeye başladı. Örneğin BrawlStars ya da SubwaySurf oyunlarını oynamayan çocuk tahminlerimce üçü beşi geçmeyecektir. Bu noktada çocuğun ısrarlarını okula adapte olma süreci ve yaşadığı sorunları aşma noktasında bir kolaylaştırıcı yöntem gibi okuduk ve bu bizim için ikna edici oldu. Belki çok pragmatist bir bakış açıydı ama kısmen işe de yaradı. Burada öncelikli kriterimiz oyunun uluslararası PEGI kriterlerine göre hangi yaşa uygun olduğuydu. Sistem tümüyle güvenli bir alan sağlamasa bile birçok açıdan bariyer görevi görebiliyordu. 3+'nın üzerinde oyun yüklemeyerek bu alanda kontrolü biraz daha sıkı tutmayı ve nihai karar mekanizması olarak kendi seçimlerimizi de yeğledik. İkinci sırada ise oyun için verdiğimiz süre sınırı ve elbette telefonun uçak modunda olması ya da en azından internete bağlı olmaması ve oyunun online olmaması gibi kriterler geliyordu. Bu şekilde çocuğumuz için kendi-

mizce sınırlı bir koruma alanı oluşturmaya çalıştık. Burada da gerçekte biraz şanslı görüyorum kendimi çünkü çevre etkisiyle dönemsel olarak oyunlara, filmlere merak duysalar bile aynı merakın çok fazla sürmediğini fark ettim zaman içinde. Heves ve heyecanla yüklenen oyunların bir iki hafta sonra hiç oynanmadığını ve hatta açılmadığını gözlemledim. Sonrasında da bir iki istisna dışında onların müsaadesiyle oyunları kaldırdım telefondan. Ekran süresi konusuna gelirse, 8 yaşlarına kadar süre genelde 15-20 dakika arasındaydı ve yarım saati asla geçmedi. Yarım saatlik süre sonunda da oyunu kapatması gerektiğini söylüyorum. Bazen kendilerini kaptırdıkları ve nazlandıkları oluyor. Burada da ebeveynler için çocukların tablet telefon gibi elektronik cihazlarını uzaktan denetim imkânı sağlayan ('family link') uygulaması çok büyük kurtarıcı oldu. Uygulama sayesinde çocuğun cihazında sınırlı ve süreli bir özgür alan oluşturma olanağına sahip oluyorsunuz. Örneğin Youtube gibi uygulamaları tümüyle engelleyebiliyor, uygulamalara ve oyunlara süre ve yaş sınırı koyabiliyor hatta cihazı tanımladığınız süre sonunda tümüyle kapatabiliyorsunuz. Elbette teknolojinin onlarca dezavantajının yanında böyle güzelikler sunması da bir nimet olarak düşünülebilir. Ancak yine de sınır koyma konusunda nihai tavrı net olarak ortaya koymanın biz ebeveynlerin sorumluluğu olduğunu düşünüyorum ki, neticede o uygulama da bizim irade ve tasarrufumuz etrafında şekilleniyor. Şunu söylemek isterim ki çocukların, en ufak bir ebeveyn kararsızlığı veya gafletini lehlerine kullanma konusunda çok mahir olduklarını deneyimledik. O nedenle daima uyanık olmayı ve size bir şey sorduklarında ya da talep ettiklerinde dikkatle dinleyerek geçiştirmeden, kararlı bir duruş sergilemeyi salık veririm naçizane bir iki acı tecrübe sonrasında.

Bir keresinde oğlum kalabalık bir misafir ortamında eve gelen çocuğun elindeki telefonda oyunu işaret ederek biz de yükleyebilir miyiz, oyun çok güzel dedi. O an misafirlerle bir yandan sohbet ederken bir yandan da ikram servisiyle meşgulken kesinlikle yapmaman gereken bir şeyi yaparak eline telefonu tutuşturup, biraz da söz konusu çocuğun henüz 6 yaşında olduğunu hesap ederek olur deyip onay vermiş bulundum. Fakat ertesi gün neymiş o oyun diye sormamla birlikte oyunun basbaya PEGI 12 olduğunu fark ederek bir şok yaşadım. Çocuğun güya babasıyla birlikte oynadıklarını söylediği oyun bildiğin savaş oyunuydu. Elbette oyunu anında kaldırdık telefondan ve herkes bu konuda gereken dersi üzerine aldı.

Burada ismini vermemde bir sakınca olmaz diye düşündüğüm bir oyundan bahsedeceğim. Çünkü örnek benim için çok etkileyiciydi. Çocuğum bir ara, hatta uzun bir süre Amongus diye bir oyundan bahsetti. Okuldaki arkadaşlarının bu oyunu oynadığından, oyundaki karakterlerden, oyunun içeriğinden uzun uzun bahsetti, tabii derdi yine merak... Oyunu internette biraz araştırdığımda 10+ yaşa hitap ettiğini, çok oyunculu dolayısıyla çevrimiçi bir oyun olduğunu öğrendim. Oyunlar üzerine özel yayınlar ve değerlendirmeler yapan Sertaç Abi, Dijital Baba gibi güvendiğim isimlerin olumsuz değerlendirmeleri ve hepsinin üstüne tevafuken oyunu oynayan bir yetişkinle tanışmam sonrası sorduğum sorular neticesinde oyun ortamında yazışmaların aşırı küfür ve cinsellik içerdiğini duymamla birlikte dehşete kapıldım. Sonrasında oyunun sadece çocuklar için değil yetişkinlere bile uygun olmadığını ve kesinlikle yükleyemeyeceğimizi, bazı şeylerin merak duygusu açısından bile tatmin etmeye değmeyecek kadar zarar verici olabileceğini, küfür konusundaki hassasiyetini bildiğimden özellikle de çok küfürlü bir ortam olduğunu uzun uzun anlattım. O an anlayışla karşıladı itiraz da etmedi. Bir daha da oyunu yükleme konusunda bir talebi olmadı. Fakat bir gün oğlumun kız kardeşiyle birlikte o oyundaki karakterlerin resimlerini çizdiğini gördüm. Bahsettiğim oyundaki bütün karakterlerin resimlerini internette taratıp bulmuşlar ve tek tek çizmişlerdi. Netice itibarıyla oyunu oynamadılar ama o oyundan yola çıkarak kendilerine bir farklı gündem yaratmış oldular. Çok da muntazam şekilde çizmiş ve boyamışlardı. Aslında merak duygularının tatmin yolu olarak sanatı ve resmi kullanmış olmaları benim çok hoşuma da gitti.

Aynı şekilde çocuklarımızı hayatlarımızın adeta birer kutuya, ekrana sığdırılmaya çalışıldığı dijital dünyadan bir nebze de olsa uzak tutma anlamında sanat etkinlikleri de bir o kadar kurtarıcı.

Doğduğumuz andan itibaren içine düştüğümüz çağ bizi giderek doğal olan her şeyden alıp koparıyor gibi. Bir nesil öncesi ağaç tepelerinde büyürken, su arklarında oynarken şimdilerde çocuklarımızı AVM'lerdeki tırmanma platformlarına para ödeme pahasına götürür olduk. Bu çok üzücü ve bir o kadar da garip esastadır. Bu nedenle çocuğun tabiatla kurduğu bağ çok kıymetli bence ve ben de elimden geldiğince çocuklarımı buna göre yetiştirip o bağı koparmamak üzerine bir çaba ortaya koyuyorum. Sanat da o bağı koparmamak ve güçlendirmek adına çok güçlü bir araç. Mesela bir dönem çocuklarla birlikte çok fazla kâğıt katlama sanatıyla ilgilendik; turna kuşları, kurbağalar, gemiler... Bazen de tuz hamuru, kil hamuru, öblek hamuru gibi evde yaptığımız deneyimlerle bunu çeşitlendirdik. Dolayısıyla sanat etkinliklerinde evin kirlenmesini ve vaktinizin çoğunu buna harcıyor olmanızı göz önünde bulundurursak, vaktiniz, enerjiniz ve zaman ayırma anlamında bir önceliğiniz varsa, bunların çocuğu bir ekrana hapsetmemek adına önemli birer alternatif olduğunu düşünüyorum.

Son olarak ve aslında en çok üzerinde durduğum bir diğer seçenek de, doğayla uzun zamandır kopmuş, zarar görmüş olan bağımızı yeniden kurmak adına, mümkün olan her fırsatta çocukları yapılandırılmamış, tümüyle kendiliğinden oluşmuş doğal ortamlarla, kurgulanmış bir park ortamından ziyade bir orman ya da sahille bir araya getirmeyi sayabilirim. Hakikatte çocukların her biri bir fitrat üzerine doğuyor ve hepsinin kendi içinde saklamış olduğu merakları, tutkuları, yetenekleri, kendilerini geliştirmek istedikleri alanlar var. Mademki anne baba olmaya karar verdik ve bu sorumluluğu üstlendik, kendi konfor alanlarımızdan biraz uzaklaşarak ebeveyn sorumluluğunu omuzlarımızda hissederek bu yükü paylaşmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çocuklarımız için şu an ayıracağımız zamanın ya da göstereceğimiz bir güzel davranışın ya da verilen emeğin karşılıksız kalmayacağına ve mutlaka hayatlarında bir iz bırakacağına inanıyorum. O ümit ve enerjiyle, o motivasyonla bildiğim doğruları uygulamayı sürdürmeye çalışıyorum. Richard Louv'un "Doğadaki Son Çocuk" kitabında da bahsettiği gibi, doğada olan çocuk aktif olur, ilham alır, keşfetmeyi öğrenir, sağlıklı kalır, sorumluluk alma duygusu gelişir. Velhasıl tüm anne babalara bu anlamda zor olsa da bu yolu tercih etmelerini tavsiye ediyorum.